

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

МІЖНАРОДНА БЕЗПЕКА

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії

зі спеціальності **056 МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ**

(шифр і назва спеціальності)

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ
(повне найменування вищого навчального закладу, кафедри)

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: МОСКАЛЕНКО Наталя Олександрівна, доцент,
канд. екон. наук

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою
“25” квітня 2016 року, протокол №9

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Міжнародна безпека» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії зі спеціальності «Міжнародні економічні відносини».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є міжнародні безпека та її роль у становленні світового господарства та міжнародних економічних відносин.

Міждисциплінарні зв'язки: управління економічною безпекою базується на використанні знань математики (математична статистика і теорія ймовірностей, математичне моделювання, прикладна математика, теорія ризику); інформаційних технологій і управління (теорія організації, теорія управління, теорія прийняття рішень); суспільствознавства (основи держави і права, філософії, соціології, економіки).

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Міжнародна безпека в світових економічних відносинах.
2. Рівні формування міжнародної безпеки.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни «Міжнародна безпека» є розвиток в аспірантів дослідницьких навиків високого рівня в предметній області, що направлені на отримання нових наукових знань, підготовку до захисту дисертації.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Міжнародна безпека» є: набуття розуміння проблем міжнародної безпеки на засадах концепції сталого розвитку світової/ національної економіки, організації системи міжнародної безпеки, технології дослідження, виявлення та аналізу факторів міжнародної безпеки; оволодіння вміннями виділяти ознаки видів міжнародної безпеки при формуванні ключових питань предметної області дослідження, ідентифікувати та оцінювати вплив факторів міжнародної безпеки на стан та тенденції сталого розвитку світового господарства/ національної економіки, міжнародних економічних відносин.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-наукової програми здобувачі освітньо-наукового ступеня «доктор філософії» набувають таких основних компетентностей:

здатність установити зв'язок предметної області дослідження з основними категоріями міжнародної безпеки, принципами безпекоорієнтованого розвитку світового господарства;

здатність розпізнавати та пояснювати вплив проблем сучасної міжнародної безпеки на стан та тенденції розвитку світового господарства, розвиток національної економіки та міжнародних відносин.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 години 5 кредитів ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Міжнародна безпека в світових економічних відносинах

Тема 1. Введення до міжнародної безпеки (теоретичні засади міжнародної безпеки)

- 1.1. Проблеми глобального світу, загрози і виклики міжнародної безпеки.
- 1.2. Розвиток та основні поняття міжнародної безпеки.
- 1.3. Економічні проблеми міжнародної безпеки.
- 1.4. Співвідношення економічної і військово-політичної безпеки.

Тема 2. Система забезпечення міжнародної безпеки

- 2.1. Межі предметного простору міжнародної безпеки.
- 2.2. Нова архітектура міжнародної безпеки: рівні та види.
- 2.3. Цивілізаційні відмінності, тероризм та внутрішні конфлікти в міжнародній безпеці.

- 2.4. Кіберзлочинність як нова загроза міжнародної безпеки.

- 2.5. Економічні механізми сприяння глобальній безпеці.

Тема 3. Новий порядок денний для міжнародної безпеки

- 3.1. Еволюція концептуальних підходів до проблем міжнародної безпеки.
- 3.2. «Нові» загрози та виміри міжнародної безпеки.
- 3.3. Декларативне забезпечення становлення міжнародної безпеки.
- 3.4. Комплексний характер сучасної концепції міжнародної безпеки.

Змістовий модуль 2. Рівні формування міжнародної безпеки.

Тема 4. Глобальна безпека

- 4.1. Глобальні проблеми сучасної міжнародної безпеки.
- 4.2. Формування політики глобальної безпеки.
- 4.3. Вплив економічних чинників на світовий баланс озброєних сил.
- 4.4. Міжнародний тероризм як проблема глобальної безпеки.

Тема 5. Регіональна безпека.

- 5.1. Операційні моделі міжнародної безпеки.
- 5.2. Перерозподіл значимості регіонів у глобальному комплексі міжнародної безпеки.

- 5.3. Європейська безпека її основні аспекти.

- 5.4. Формування регіональної безпеки на Євразійському пострадянському просторі.

Тема 6. Концепція національної безпеки України

- 6.1. Зміна характеру і загроз національної безпеки України.
- 6.2. Національні інтереси та пріоритети національної безпеки України.
- 6.3. Участь України в системі міжнародної безпеки.
- 6.4. Концепції забезпечення національної безпеки провідних зарубіжних держав

3. Рекомендована література

3.1. Основна

1. Отенко І. П. Теорія управління безпекою соціальних систем: навчальний посібник / укл. І. П. Отенко, Н. О. Москаленко, Г. Ф. Азаренков. – Х.: Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 220 с.

2. Кавун С.В. Система економічної безпеки: методологічні та методичні засади. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2009.

3. Шевченко Л.С., Гриценко О.А., Камінська Т.М., Макуха С.М. та ін. Міжнародна економіка. Навчальний посібник. – Х.: Право, 2012.

4. Мініатлас людської безпеки. Miniatlas of Human Security. – Washington : The World Bank; HSRP, 2008. – 64 р.

5. Коровський, А. В. Еволюція людського фактора економіки та проблеми його формування – Київський національний економічний університет. – К. : КНЕУ, 2004.

3.2. Додаткова

6. Безопасность жизнедеятельности : учебное пособие / В. И. Бондин, Ю. Г. Семехин. – Изд.: Инфра-М, 2012. – 349 с.

7. Безопасность жизнедеятельности. Современный комплекс проблем безопасности : учебно-методическое пособие для учреждений профессионального образования. / Л. М. Власова, В. В. Сапронов, Е. С. Фрумкин и др. – М. : Изд. "Русский журнал", 2004. – 110 с.

8. Безпека людського розвитку: економіко-теоретичний аналіз : монографія / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, Т. М. Камінська та ін. [за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. С. Шевченко]. – Х. : Право, 2010. – 448 с.

9. Большаков Б. Е. Мировой кризис и стратегия устойчивого развития / Б. Е. Большаков // Вестник РАЕН. – 2009. – № 3. – С.59–70.

10. Бэттлер А. Национальные интересы, национальная и международная безопасность / А. Бэттлер // ПОЛИС. – 2002. – № 4. – С. 146–158.

11. Власюк О. С. Теорія і практика економічної безпеки в системі науки про економіку. Нац. ін-т пробл. міжнар. безпеки при Раді нац. безпеки і оборони України./ О. С. Власюк. – К. : 2008. – 48 с.

12. Геополитика и национальная безопасность. Словарь основных понятий и определений / под ред. В. Л. Манилова. – М. : Друза, 1998. – 256 с.

13. Горбулін В. П. Системно-концептуальні засади стратегії національної безпеки України / В. П. Горбулін, А. Б. Качинський. – К. : ДП «НВЦ «Євроатлантикінформ», 2007. – 592 с.

14. Гринів Л. С. Національна економіка : навч. посіб. / Л. С. Гринів, М. В. Кічурчак. – Львів : Магнолія 2006, 2008. – 464 с.

15. Про основи національної безпеки України: Закону України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 39, ст.351 (із змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/964-15>

16. Ліпкан В. А. Безпекознавство : навч. Посіб. / В. А. Ліпкан. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2003. – 208 с.

17. Ліпкан В. А. Національна безпека України : навч. посіб. 2-ге видання. / В. А. Ліпкан. – К. :КНТ, 2009. – 576 с.

18. Наше общее будущее: Доклад Международной Комиссии по окружающей среде и развитию: пер. с англ. / под ред. С. А. Евтеева, Р. А. Перелета. – М. : Прогресс, 1989. – 372 с.

19. Політологія [Текст] : навч. посіб. / [М. П. Гетьманчук та ін.] ; за заг. ред. д-ра іст. наук, проф. М. П. Гетьманчука. – К. : Знання, 2011. – 415 с.

20. Пономаренко В. С. Экономическая безопасность региона: анализ, оценка, прогнозирование / В. С. Пономаренко, Т. С. Клебанова, Н. Л. Чернова. – Х. : ИД «ИНЖЭК», 2004 – 144 с.

21. Програма дій «Порядок денний на XXI століття» / Переклад з англ.: ВГО «Україна. Порядок денний на XXI століття». – К. : Інтелсфера, 2000. – 360 с.

3.3. Інформаційні ресурси

22. Ситник Г. П. Безпека держави крізь призму особливостей сучасного етапу цивілізаційного розвитку [Електронний ресурс] / Г. П. Ситник. – Режим доступу : <http://nationalecurity.org.ua/category/library>.

23. Стратегія державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://president.gov.ua/documents/14621.html>.

24. Стратегія національної безпеки України «Україна у світі, що змінюється». [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/105/2007>.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Залік

5. Засоби діагностики успішності навчання – тісне наукове співробітництво за темою наукового дослідження. Лекційні курси, семінари, консультації, самопідготовка у бібліотеці та на основі Інтернет-ресурсів, тестування, фронтальне та комбіноване опитування, співбесіда, обговорення проблеми в спільному колі проектна робота та індивідуальні консультації., виконання дослідницького завдання.